

Izhaja vsak
mesec na
2 polah in
velja za vse
leto 4 gl.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Uredništvo
in upravníštvo
nahajata se v
Frančiskan-
skih ulicah,
št. 16.

O veljavnosti pogodbe, s katero se je zaradi razžaljenja časti zatoženi zavezal plačati za uboge gotov znesek, ako odstopi tožnik od svoje kazenske tožbe.

Sledeči, za juristične krogé interesantni slučaj obravnaval se je nedavno pri neki okrajni sodnji na Kranjskem :

Beležniški koncipijent Z. je uložil pri dotični sodnji proti D—u tožbo zaradi prestopka razžaljenja časti po §. 496 kaz. zak. in dan za glavno obravnavo je bil razpisan na 17. novembra 1881. D., kateri se šteje med veljake in bogataše, je bil zavoľjo imenovanega prestopka že večkrat kaznovan in zadnjikrat leta 1879. tudi v zapor obsojen. Vedoč torej, da ga čaka, ako bode obsojen, kazen zopora, trudil se je po svojih prijateljih pregovoriti Z—a, da odstopi od svoje kazenske tožbe. Posredovanje je imelo uspeh in 13. novembra 1881. je D. prosil Z—a v pričo nekaj prijateljev zaradi razžaljenja odpušćanja in je obljubil v 8 dnevih plačati 50 gold. za uboge na roke župana L—a, ako Z. odstopi od svoje tožbe. Z. je bil s tem zadovoljen in je na dan obravnave izostal, vsled česar je bilo potem daljno kazensko postopanje zoper D—a zaradi prestopka §. 496. kaz. zak. v zmislu §. 46. kaz. pravnega reda ustavljeno.

D., kateri se je med tem dal poučiti, da Z. kazenske pravde zoper njega ne more ponoviti, se je pozneje branil plačati obljubljenih 50 gold. in po brezuspešnem opominovanju uložila sta L. in Z., prvi kot zastopnik ubožnih, drugi kot prostovoljni namestnik (Vertretungsleister) sub pr. 23. decembra 1881, št. 10533, bagatelno tožbo proti D—u za plačilo 50 gld., katera se je opirala na prej imenovano obljubo.

D. je pri obravnavi sicer dejansko vse priznal, in samo ugovarjal, da je on le pogojno obljubil plačati 50 gld. in da ima

tožnik Z., ako on v 8 dnevih ne plača, le pravico kazensko pravdo zoper njega ponoviti, ne pa terjati, da mora on plačati obljubljenih 50 gld.

Tožnikov prostovoljni namestnik Z. je pri obravnavi trdil, da je obljubo toženega, da hoče plačati za uboge 50 gold., ako odstopi on od kazenske tožbe, sprejel in od tožbe tudi v resnici odstopil, in da je le mimogrede še opomnil, da si pridrži tudi pravico, ponoviti kazensko pravdo, ako bi D. obljubljenih 50 gld. ne plačal v 8 dnevih, da pa s tem nikdar ni mislil, ne hotel oprostiti D—a njegove obljube.

Bagatelni sodnik je sklenil zaslišati priče, na katere sta se sklicevala tožnika.

Priča J. je potrdila, da si je bil Z. za odstop od kazenske pravde pogodil plačilo 50 gld. za uboge in da je D. obljubil ta znesek plačati v 8 dnevih.

Priča T. je povedala, da je D, od začetka hotel imeti obrok za plačilo do novega leta, da je pa na zadnje obljubil plačilo v 9 dnevih. Temu pa da je tožnik potem še dostavil, da bode ponovil kazensko pravdo, ako bi se D. v 8 dnevih s pobotnico njemu ne izkazal, da je plačal obljubljenih 50 gld.

Ravno tako govorili sta tudi priči Z. in S.

Po končani obravnavi je c. kr. okrajni, kot bagatelni sodnik sklenil sodbo, s katero se je tožba odbila iz sledečih

razlogov:

„Tožnika trdita, da se je toženi za to, da Z. odstopi od svoje proti njemu uložene tožbe zaradi razžaljenja časti, zavezal plačati za uboge v B. na roko župana 50 gld. (§§. 1173, 861, 864, 921.)

Toženi tega ne taji in le trdi, da je bilo pogojeno, da ako bi on do 22. novembra 1881 obljubljenih 50 gold. ne hotel plačati, naj tožnik svobodno prosi za ponovitev kazenske pravde.

Tudi tožnik Z. je priznal, da si je pridržal pravico, ponoviti kazensko pravdo, ako D. ne bode plačal; pravi pa, da ta pogoj toženemu, kateri se je zavezal obljubljenih 50 gold. na vsak način

plačati, ne more služiti, in da njemu nikakor ni bilo dano na izbiro, ali plačati 50 gold., ali pa pustiti, da se ponovi kazenska pravda.

Ako se pa preudari, da so priče T. Z. in S. potrdile, da si je bil tožnik Z. izgovoril plačilo 50 gold. in da je temu pristavil, da ima sicer pravico ponoviti kazensko pravdo, čemur je toženi molče pritrnil, da torej ni bilo naravnost zmenjeno, da ima toženi D. na vsak način plačati tistih 50 gold. in da sme sicer Z., ako bi ne plačal, tožiti ga na poti civilne pravde za plačilo; ako se dalje premisli, da je „alternativa“, da D. ali plača, ali pa pusti ponoviti kazensko pravdo, s pogodbo samo dana, ker je bilo zmenjeno, da se plača še le v 8 dnevih, ne pa takoj; — ako se slednjič preudari, da je tudi župan L. pozval v pismu od 22. decembra 1881. D— a za plačilo in mu zagrozil, da se bode sicer proti njemu ponovila kazenska pravda — je pravica toženega da ali plača obljubljenih 50 gold. ali pa pusti ponoviti kazensko pravdo, pravno utemeljena in v zakonu opravičeno, da se je tožba odbila (§§. 897, 901 oziroma 696, 699. občn. drž. zak.)“

Proti ti razsodbi uložila sta tožnika pritožbo ničnosti, katero sta opirala na §. 78. št. 7 bag. zak. meneč, da bagatelni sodnik s tem, ker je tožbo odbil, ni sodil v glavni stvari po predlogu jedne stranke. Pa tudi stvarno se v ti pritožbi dokazuje, da razlogi sodbe v zakonu niso utemeljeni, da namen strank ni bil, D—u pustiti na izbiro, ali hoče plačati obljubljenih 50 gold., ali pa pustiti, da se ponovi kazenska pravda, da se ta „alternativa“ ni mogla staviti, ker je nemogoča in ker se kazenska pravda ni mogla več ponoviti.

Pritožba ni imela nobenega uspeha, kakor je to lahko vedel vsakdo naprej, kdor pozna postavo od 27. aprila 1873, št. 66. d. z., ker nadsodnija ni videla nobenega ničevnostnega uzroka, kakor jih našteva §. 78. zgoraj imenovane postave, kajti v tem, da je bila tožba odbita, ne tiči noben ničevosten uzrok §. 78. št. 7 imenovane postave, meritorične pritožbe proti bagatelni razsodbi pa postava ne pozna. Vrhu tega bila je pritožba tudi prepozno uložena.

Priobčeni slučaj sili me, de izrečem o tej stvari svoje neodločilno mnenje.

Vsakdo si bode mislil, da se je med vsemi zadetimi osobami izkazal D. čeravno ne značajnega, vendar pa eminentno prebrisanega; kajti kakor hitro se je dal poučiti, da Z. kazenske pravde ne more več ponoviti, znal se je s svojim zvitim odgovorom tudi plačilu obljubljenih 50 gold. odtegniti in prost je bil torej kazni in plačila. Da se tako ravnanje s pravnimi nazori ne strinja, čutil in sodil bode vsak prava neučeni človek, in namen moj je tudi s pravnega stališča preiskati, ali se ta slučaj strinja z obstoječimi zakoni.

D. je bil zavoljo razžaljenja časti zatožen in kakor so kazale vse okoliščine, bil bi on tudi obsojen in sicer zaradi večkratnih prejšnjih obsodeb zavoljo jednakega prestopka v zapor, ker bi se kazenski sodnik nikakor ne bil mogel poslužiti pravice, katero mu daje §. 261. kaz. zak., da sme, ako so olajševalne okoliščine tako znamenite, kazen zapora spremeniti v denarno kazen. Umevno je, da bi mu bila taka kazen kakor veljaku in bogatašu zelo nevšečna in vidi se torej, da je on bil tista stranka, katera se je začela pogajati in katera je imela jedini in glavni namen, da se pogodba sklene veljavno in da ostane tudi v moči.

Pogodba pa se sklene po §. 861. obč. d. z. na ta način, če kdo obljubi drugemu oddati svojo pravico, to je, mu kaj dovoliti, kaj dati, zanj kaj storiti, ali pa zaradi njega kaj opustiti, in če oni drugi sprejme dano mu obljubo. Ta obljuba je tudi lahko pogojna, to je: veljava njena je odvisna od kake okoliščine, katera se ima ali izpolniti, ali pa izostati.

V našem slučaju je torej D. storil obljubo, da plača ubogim 50 gold., toda le pod tem pogojem, ako Z. odstopi od svoje kazenske pravde zoper njega. Z. je sprejel to obljubo in stavljeni mu pogoj izpolnil s tem, da je na dan kazenske obravnave izostal in da je bilo vsled tega daljno kazensko postopanje proti D—u zaradi prestopka razžaljenja časti ustavljeno v zmislu §. 46. kaz. pravnega reda.

S tem je stopila domenjena pogodba v popolno moč in veljavo in D. bil bi torej moral svojo obljubo izpolniti in obljubljenih 50 gold. plačati.

Ali je pa bila ta pogodba sploh veljavna? — Zmožnost osob, sklepati pogodbe, je očitna; tudi privoljenje je bilo od jedne,

kakor od druge strani prosto, resno, določno ter razumljivo in ravno tako je bila izpolnitev obljube mogoča. Da je bila torej ta pogodba veljavna, se glede na §§, 865, 869 in 878. obč. d. z. ne da tajiti in vpraša se samo, če tej veljavnosti ne nasprotuje §. 881. obč. d. z. Ker je imel obljubljeni znesek značaj denarne kazni, katera ima postavno že sama ob sebi pripasti ubogim, in ker je pozneje župan L. kakor zastopnik ubogih s tem, da je terjal plačilo, sam v imenu ubogih sprejel s prva samo Z—u dano obljubo, ne more se obljuba D—a, da hoče plačati ubogim 50 gold., po §. 881. odč. d. z. razdirati, ne prištevati neveljavnim in D. sam pri obravnavi tega ni ugovarjal.

Pač pa je on ugovarjal in bagatelni sodnik dal je njegovemu ugovoru prav, da je imel pravico volitve, ali plačati obljubljenih 50 gold., ali pa pustiti, da Z. ponovi kazenske pravdo. Da to ni bilo naravnost zmenjeno, je obravnava dokazala in bagatelni sodnik sam pravi v svojih razlogih, da je Z. dani in sprejeti obljubi še sam dostavil, da ima pravico ponoviti kazensko pravdo, ako D. ne plača 50 gold., čemur je D. molče pritrdil. Iz tega se sklepa, da sta stranki imeli le namen, D—u pustiti na izbiro, jedno ali drugo storiti, da pa ni bil njih namen, da mora D. svojo obljubo na vsak način izpolniti. Tudi se trdi v razlogih, da sledi ta volilna pravica za D—a že iz pogodbe same, ker se je on še le v 8 dneh, in ne takoj zavezal plačati 50 gold.

Da pa stranki pri sklepu pogodbe tega namena nista imeli in tudi imeti nista mogli, sledi po mojem mnenju ravno iz uzroka in bistva sklenjene pogodbe.

Ako je namreč resnica, in to je gotovo, da se je D. hotel protečega mu zavora rešiti, potem je bil in moral biti pri pogajanju njegov jedini namen, skleniti pogodbo tako, da ostane veljavna in da se kazensko postopanje proti njemu ustavi za vselej, da ga torej Z. na tem potu ne more več preganjati. Kaj bi mu bilo sicer pomagalo, ako se po njegovi trditvi čez 8 dni kazenska pravda lahko ponovi? Na ta slučaj on takrat, ko je storil obljubo, še mislil ni in tak dogovor, ko bi bil tudi naravnost zmenjen, česar pa D. sam ne trdi, nasprotoval bi namenu pogodbe, pogodba pa bi ne imela nobene veljave in bi si nasprotovala. Po §. 914. obč. d. z. se mora dvom-

ljiva pogodba tako razlagati, da nima v sebi nobenega nasprotja in da ostane veljavna.

Da stranki pri sklepu pogodbe nista mogli imeti namena, toženemu D—u dati na izbiro, ali hoče plačati, ali pa pustiti, da se ponovi kazenska pravda, sledi dalje brez dvombe tudi iz tega, da §. 352. zadnji odstavek kaz. pravdn. reda privatnemu tožniku, kateri je odstopil od tožbe, naravnost odreka pravico, ponoviti kazensko pravdo. Ker sta stranki 13. novembra 1881, to je 4 dni pred določeno kazensko obravnavo, sklenili dotično pogodbo, morali sta vedeti in v povabilu tožnikovem je stalo to še posebno zapisano, da bode 17. novembra 1881, torej pred stavljenim plačilnim obrokom po §. 46. kaz. pravdn. reda ustavljeno daljno kazensko postopanje, ako tožnik ne pride k obravnavi, kar se je potem tudi zgodilo. Ob času, ko je stavljeni plačilni obrok iztekel, bilo je torej nemogoče ponoviti kazensko pravdo. Ako bi bil tožnik Z. imel namen dati toženemu D—u na izbiro, ali hoče plačati obljubljenih 50 gold., ali pa pustiti, da on ponovi kazensko pravdo, bil bi se že naprej odpovedal vsaki pravici iz te obe stranki vezalne pogodbe, bil bi D—a oprostil kazni in plačila, vendar pa bi bil dolžan na svoji strani pogodbo izpolniti, kar je tudi storil. — Tacega pomena pogodba ni imela in imeti ni mogla, ker bi bila že s početka brez veljave in ker bi D—a pravno v nobenem oziru ne vezala. To nasprotuje bistvu in namenu obojestransko-vezalne pogodbe, in po sami „interpretaciji“ se strankam tak namen ne more nikakor pripisovati, katerega po zdravi pameti pri sklepu pogodbe niso imele in tudi imeti niso mogle.

Ako se postavimo na stališče razlogov bagatelnega sodnika, stopimo torej v flagrantno nasprotje s pojmom o pravnem pomenu in bistvu obojestransko-vezalne pogodbe; kajti da imamo v našem slučaju s tako pogodbo opraviti, ne bode tajil nikdo. Po §. 921. obč. d. z. se pri takih pogodbah plača reč ali z rečjo, ali z dejanjem, kamor se prišteva tudi opuščanje itd. — D. je obljubil plačati 50 gold. Zakaj? Za to, da je Z. odstopil od svoje kazenske tožbe zoper njega, da je torej opustil to, kar bi bil sicer lahko storil. Vsaka stranka se je zavezala tedaj nekaj storiti oziroma opustiti. Z. je izpolnil od svoje strani pogodbo; D. pa svoje obljube noče držati in Z. ga zdaj ne more tožiti ne za izpolnitev, ne dobiti svoje prejšnje pravice

nazaj, kateri se je odpovedal ravno zato, da plača D., kar je obljubil.

Moje mnenje v tem slučaju je torej to, da je dana obljuba D—a vezala, da jo je bil dolžan izpolniti in da se je moglo plačilo tudi na poti civilne pravde terjati; da pa ugovor D—a, da ima na izbiro, ali plačati, ali pa pustiti, da se kazenska pravda ponovi, nima v zakonu nobene podpore in da se na tak zvijačen, dani obljubi nasprotovalen izgovor ni imel jemati ozir.

Pri tej priliki izrečem tudi, da se zlagam popolnoma z mnenjem, katerega je izrekel pisatelj „pravnih reform“ v št. 12. lanskega „Pravnika“, da je, na principu ustne obravnave osnovani zakon od 27. aprila 1873, št. 66. d. z. v tem oziru pomanjkljiv, ker ne dopusti nobene meritorične pritožbe proti bagatelnim razsodbam. V kazenskem pravdnem redu od 23. maja 1873, št. 119. d. z. je med uzroke ničnosti v §. 281. št. 10 vzeta vsaj določba, da se sodba more spremeniti, ako se je podvrglo dejanje po krivem razlaganju zakonu, po katerem se ne da soditi. Po tej določbi je mogoče v kazenskih pravnih popraviti vsako tako krivično, nepostavno sodbo, kakor jih je najvišje sodišče že veliko popravilo in in kakor je tudi v zadnji številki prinesel „Pravnik“ jeden tak slučaj.

Jednak ničevnostni uzrok bil bi se torej moral vzeti tudi med one, katere naštevati §. 78. bag. zak., ker sicer ni mogoče ovreči bagatelne razsodbe, če je stvarno še tako neopravičena in zakonu nasprotujoča.

Dr. K.

Pravda za bleško jezero.

III. *)

Najvišji sodni dvor je v pravni zadevi e. kr. finančne prokuratora za Kranjsko, kot zastopnice erara proti gospodu Viktorju Ruardu iz Bleda, zastopanem po odvetniku I. Brolichu, zavoljo pripoznanja bleškega jezera za javno blago in dovoljenja, da se

---

*) Št. 8. „Slov. Pravnika“ iz leta 1881.

postavi to jezero iz deželne knjige c. s. c. odbil po finančni prokuraturi v imenu države proti razsodbi c. kr. deželne sodnije v Ljubljani dato 10. februarja 1881, št. 8349, in odločbi nadsodnije graške dato 27. julija 1881, št. 5591, vloženo izredno revizijo in to gledé razsojenja v glavni stvari, kakor tudi gledé izreka o stroških, ter razsodil: da ima tožnica tožniku revizijskih stroškov 15 gld. v 14. dneh pod eksekucijo povrniti.

Razlogi:

V jednako se glasečih razsodbah nižjih inštanec se ni mogla niti gledé glavne stvari niti gledé stroškov v zmislu dvornega dekreta od 15. februarja 1833, št. 2593, just. zbr. zakonov opaziti očitvidna krivica. Ker toženi je nasproti v imenu države po finančni prokuraturi stavljeni tožbeni zahtevi: „Toženi Viktor Ruard se obsodi, da mora v davčnej občini želeškeje ležečo, nekultivirano parcelo, št. 1095, „bleško jezero“, katero obsega 254 oral in 1009 štir. sež. kot „javno blago“ pripoznati, ter dovoliti da se izloči to jezero iz deželne knjige“ — po v deželni knjigi ležečem, s knezo-škofijo v Briksenu skleneno kupno pogodbo od 17. junija 1858 l., na katerej se čita deželnega kneza poterjenje, dokazal, da ima privatnopraven naslov do prepirne, v omenjenem pismu mej kupa predmeti navedene parcele št. 1095, „bleško jezero“, v obsegu 254 oral in 1009. štir. sež. — Finančna prokuratura pa tožbine trditve, da je jezero javno blago ostalo, nikakor ni dokazala, kar je bila dokazati zavezana.

Kar se tiče visokosti stroškov, tako je ta visokost opravičena gledé na vrednost prepirnega predmeta, in glede na to, da je moral toženi v svojo obrambo navesti in poiskati mnogo pisem, katera so bila deloma več stoletij stara. Izrek o stroških tretje inštanace opravičen je v §§. 24. in 26. zakona od 16. maja 1874, št. 69. drž. zak.

Ako se v sumarično obravnavani pravdi propalemu toženemu z rzsodbo ne dostavi ob jednem prepis zapisnika o izpovedbi prič v smislu §. 41. sumaričnega postopanja, in je toženi prosil za ta prepis, predno je obrok za apelacijo potekel, se računi apelacijski obrok še le od tistega dne, ko se je toženemu dostavil prepis zapisnika o zaslišanji prič.

O tožbi, vloženi od L. N. proti J. H. se je pravda sumarično obravnavala in rzsodila od prvega sodnika z rzsodbo ddo. 31. sušca 1881, št. 716, po poprejšnjem zaslišanji v pravdi navedenih prič. Po tej rzsodbi ni niti tožnik popolnoma zmagal, niti toženi ne popolnoma propal. Ta rzsodba se je toženemu J. H. dostavila dne 14. aprila 1881, a brez prepisa zapisnika o izpovedbi prič. Toženi je torej sub praes. 16. aprila 1881, št. 1462, prosil za prepis zapisnika o izpovedbi prič, je ta prepis tudi prejel dne 23. aprila 1881, ter potem sub praes. 25. aprila 1881, št. 1542, vložil apelacijo zoper prvosodnijsko rzsodbo.

Višja deželna sodnija pa je to apelacijo toženega J. H. z rzsodbo ddo. 8. junija 1881, št. 6908, zavrgla kot prepozno vloženo in sodila v pravdi samej le z ozirom na apelacijo, koju je bil tudi tožnik L. N. zoper rzsodbo prve sodnije vložil.

Proti tej rzsodbi višje sodnije se je toženi J. H. po revizijskem rekurzu pritožil pri najvišjem sodišči, katero je ta rekurz ugodno rešilo z določbo ddo. 11. oktobra 1881, št. 11284.

Razlogi:

C. kr. najvišje sodišče je uvaževaje, da se je omenjena pravda sumarično obravnavala, in da po rzsodbi prve sodnije v glavnej reči nobena stranka ni popolnoma zmagala; da se mora v takih slučajih v smislu §. 41. sumaričnega postopanja vsaki stranki z rzsodbo in nje razlogi vred tudi prepis zapisnika o izpovedbi prič izročiti, da se potem v tem primerljaji, če jedna stranka prepis tega zapisnika zahteva, predno je apelacijski obrok potekel, obrok za apelacija še le od tistega dne računi, ko se je prepis tega zapisnika prositelju dostavil; uvaževaje nadalje, da se je toženemu J. H. kakor sam trdi in kakor se iz predležčega pre-

jemnega listka razvidi, razsodba prve sodnije dne 14. aprila 1881, pa brez prepisa zapisnika o izpovedbi prič dostavila in je toženi J. H. že sub. praes. 16. aprila 1881, št. 1462, za ta prepis prosil, kateri se mu je vsled prejemnega potrdila dne 23. aprila 1881, izročil, in da je potem toženi J. H. svojo apelacijo sub. praes. 25. aprila 1881, št. 1542, „torej v smislu §. 44. sumaričnega postopanja o pravem času“ vložil; uvaževaje torej, da razsodba višje deželne sodnije ddo. 8. junija 1881, št. 6908, s katero se je apelacija toženega J. H. kot prepozno vložena zavrgla, ni opravičena; glede na to pa, da v predležecem slučaju višja deželna sodnja le z ozirom na apelacije obeh strank razsoditi more; — razsodbo višje deželne sodnije ddo. 8. junija 1881, št. 6908, popolnoma ovrгло in višej deželnej sodnji naložilo, v stvari samej iz nova razsoditi in v tej novej razsodbi tudi na stroške predležčega revizijskega rekurza ozir jemati.

F. H.

O novem zakonu gledé dedinskega nasledovanja pri kmetijah.

Nadsodnije načelnik pl. Waser pozval je notarsko in odvetniško komoro v Ljubljani, da bi se izrekli o potrebi ali nepotrebi novega zakona, s katerim naj bi se spremenilo dedinsko pravo pri kmetijah. Mnenji, oddani po teh korporacijah si dijametralno nasprotujeta. Ker sta te dve izjavi pravnega pomena priobčujemo jih v naslednjem.

Mnenje kranjskih notarjev razdeljeno je po posameznih vprašanjih ter se v glavnem svojem načrtu nekako tako-le glasi:

A. H glavnemu vprašanju.

Ali bi bil za kraljestva in dežele, zastopane v državnem zboru, zakon zadevajoč dedinsko nasledovanje za male posestnike primeren?

Temu vprašanju nasproti menijo notarji kranjski, da morajo svoje iz tukajšnjih razmer sledeče prepričanje tako-le izraziti:

Razdelitev na jednake dele kmetskih dedšin med posestnikove otroké, koje menda c. kr. vlada z vprašavnim zakonom o dednem

nasledovanji zabraniti hoče, se na Kranjskem in tudi večinoma v sosednih deželah v največjih slučajih s tem faktično zabrani, da posestnik jednega svojih moških naslednikov, (kojega izvolitev svoji vdovi, jednemu ali tudi več možem družine ali srenje, in slednjič tudi sodnji prepusti), v prevzetje dedščine določi, ter mu da nalog, da izplača sodedičem ekvivalente iz dedščine, in sicer tedaj, ko dosežejo sodediči fizično polnoletnost ali pa, ko izstopijo iz do tedaj skupnega hišnega gospodarstva; med tem ga pa od obrestenja dedščinskih delov proti temu oprosti, da dotičnega sodediča zastonj vzdržuje, kateri zadnji pa je zopet zavezan, da glavnemu dediču pri gospodarstvu pomaga.

Kjer pa ni take naredbe umrlega, tam se z malimi izjemami dediči s pogodbo tako sporazumé, da na podobni način jednemu izmed njih zapuščino prepuste, in kjer mora do prejšnje sodnijske cenitve posestva priti, tam se ta že iz navade s premislekom na to, da bo posestnik izhajati mogel, izvrši.

Namen, katerega ima visoka vlada pred očmi, se potem takem že v največjih slučajih brez posebnega zakona o dednem nasledovanji pri kmetih doseže. Vender pa je kolegij kranjskih beležnikov za to, da se za izjemne slučaje, v katerih ni niti oporoke posestnikove, niti pogodbe mej dediči, zakon izda, kateri bi v glavni stvari obsezal normo, da je k nasledovanju v zapuščini malih posestnikov, ako ni dotične oporočne ali pogodbine določbe posestnika oziroma njegovih dedičev, le po tem posebnem zakonu o dednem nasledovanji poklicani dedič opravičen, kateri naj bi bil kakor prvi dedič (Anerbe) pred svojimi sodediči deležen posebnih prednostij, ki naj bi se tudi po ravno tem zakonu določile.

Ker, akoravno bi tak zakon v manjšini slučajev do rabe dospel, bil bi vender za razmere malega posestnika ugoden in želje vreden, in sicer ne samo zaradi tega, ker bi se s tem gospodarstvenemu nasledniku, ki je vsled dedinskih dolgov v zadregi, dedinskim upnikom nasproti olajševanja priznala, temveč tudi zaradi tega, ker bi se vsled skrčenja pravice v nasledovanji zapuščine na jednega dediča zabranilo škodljivo stanje lastninske skupnosti.

Posebno pa, — tega kolegij beležnikov ne more dosti poudarjati — bi bil vprašavni zakon zaradi tega zlasti koristen, ker bi se ravno v zagotovljenje izraženega namena tega zakona, da se namreč daljno zadolževanje malega posestnika zadržuje in da

se sploh kmetški stan v novo oživi in pred poginom reši, na vsak način morale tudi še druge zakonite reforme ukreniti, katere so potrebne, da se druge napake odpravijo, ki prouzročujejo dandanes še veliko bolj zadolženje malega posestnika, kakor razdelitev kmetških dedštin.

Kolegiju kranjskih beležnikov je posebno glede slednjč izraženega motiva na srci, da poudarja, da morajo po njegovem mnenji vsa še tako dobrohotna prizadevanja visoke vlade, da bi si opomogel kmetški stan, brezuspešna ostati, ako se mnogobrojne druge na malega posestnika — ne glede na jednako razdelitev dedščin — že davno slabo vplivajoče napake zakonodajstva in prakse, posebno v pristojbinskih stvareh in v sodnijskem obravnavanju, korenito ne odpravijo.

K tem napakam spadajo posebno — razen trdih davkov — nejasnost in neusmiljenost zakona o pristojbinah z brezozirnimi in kratkimi plačilnimi obroki, kateri zakon pri kmetih z zamenjalnimi pogodbami, z nasledovanjem v slučajih smrti, pri katerih dogodjajih družbinsko premoženje vedno isto ostane, ravno tako ravná, kakor s posestnimi spremembami v kupčijah za dobiček itd.; k omenjenim napakam spada dalje vsled nepotrebnih formalitet, v zvezi z ravno istim zakonom o pristojbinah, prouzročena nemogočnost, da bi se po želji porabil realni kredit, potem pa tudi mnogobrojne drage in praktično nič vredne okolnosti v nepravdnem obravnavanju; dalje v slučajih, ko ni maloletnih dedičev, popolnoma nepotrebno primoranje k zapuščinski obravnavi, in specijelno v slučajih, ko kako deželno-knjižno zemljišče, in naj si bode v obsegu tudi lo nekaterih sežnjev, k zapuščini posestnika spada, nastopajoča, obravnavo jako zadrževajoča in podraževajoča kompetenca sodišča; potem zahtevanje sirotinskega zavarovanja tudi najmanjših dedinskih in volilnih svot; površna osnova beležniškega instituta in le vsled te osnove v mnogih ozirih škodljivo primoranje k legalizaciji, kakor tudi le iz te slabe osnove izvirajoči pogreški beležniškega tarifa, in konečno poleg tega vsega notorične mizerije še vedno veljavne civilne pravde.

Beležniški kolegij nikakor nima napačnega prepričanja, kakor da bi se tukaj le površno z malimi besedami omenjena vprašanja o reformah kmalu in lahko rešiti dala; ravno nasprotno rad pripoznava ovire v celej velikosti, ki se še tako odkritosrčnim in

energičnim prizadevanjam za reforme protistavlja. Toda že istinitost, da se za reformo resno deluje, dozdeva se beležniškemu kolegiju neizmerne vrednosti, in ravno zaradi tega, ker je popolnoma prepričan, da visoka vlada, ako jej je na tem ležeče, kar je brezdvomno, da reši za vedno malega posestnika, to le roka v roko z ravno tako resnim prizadevanjem za vse druge naštete reforme doseči more, ravno zaradi tega pozdravlja kolegij kranjskih beležnikov namen izdajanja posebnega zakona o dednem nasledovanji kot garancijo za to, da se bodo konsekvntno in kolikor mogoče hitro izdaval zakoni, ki so pogoj za prospah nameravanega zakona o dedinskem nasledovanji.

B. Na specijelna vprašanja odgovarja tako-le:

ad 1.

S katerimi znaki naj bi se kmestka posestva zaznamovala, katera bi se morala temu zakonu podvreči, ali s fiksiranjem minima ali maksima obsega, davkov ali katastralnega čistega dohodka, in ali naj se tudi najmanjša posestva zakonu podvržejo?

Kalamitete, kojih odstranjenje se z vprašavnim zakonom namerava, namreč jednako ravnanje z vsemi dediči posestnika in lastninska skupnost vseh dedičev glede zapuščine, napravljajo tist slab vpliv, ki je napotil vlado do rešilnih korakov, samo na kmetski stan kot tak, tedaj le na one posestnike pohištev in zemljišč, kateri s svojim posestvom sami gospodarijo in svoja zemljišča s pomočjo svojih domačih in poslov sami obdelujejo, in pri katerih je lastno delo pogoj njihove gospodarstvene ekzistence.

Po tem takem morajo se k gospodarstvenim posestvom, ki naj bi se zakonu podvrgla, vsa ona gospodarstva brez ozira na obseg zemljišč, ali na visokost davkoplachevanja ali katastralnega čistega dohodka prištevati, pri katerih se ravno imenovani kmetsko posestvo kot tako karakterizirajoč znak nahaja.

Pri tem bi se pa tudi ne smelo razločevati med deželno-knjižnimi in nedeželno-knjižnimi posestvi, vsaj na Kranjskem ne, kjer tudi deželno-knjižna posestva na minimum obsega niso zavezana in kjer so tudi samo zgoraj izraženemu kriteriju primerna kmetska posestva popolnoma ali deloma vpisana v deželno knjigo.

Ad 2.

Ali naj se zakon še le tedaj rabi, če je posestnik posestvo v za to namenjeno knjigo, tako imenovano „Höferolle“ (pa hanoverskem zakonu), vknjižiti dal?

Konsekventno z odgovorom na vprašanje ad 1. moramo se ad 2. izraziti, da bi se tako skrčenje uporabe zakona samo na posestva, ki so vknjižena v „Höferolle“, ne smelo statuirati.

Ad 3.

Kako naj se brezdvomno določi, kateri deli posestva iz celega zemljišča posameznih kmetij pripadajo k tisti gospodarstveni celoti, katera bi se temu zakonu podvrgla?

Ker so se že sub. 1 in 2. znaki vprašavnega posestva kot kmetskega posestva s sub 1 preciziranim znakom kot pogojem rabe vprašavnega zakona določili, tedaj odpade samo na sebi razločevanje med alternativami hanoverskega zakona, kateri vknjižbo v „Höferolle“, in vestfalskega načrta, ki minimum čistega dohodka za pogoj stavi.

Ad 4.

Kako naj prvi dedič inventar posestva (fundus instructus) prevzame?

Katera določba zadostuje v tem oziru najbolj namenu, dediču, ki je prevzel posestvo, pripomoči, da se bo v posesti gospodarstva vzdržal, ter da mu bo kedaj moč, svojemu nasledniku posestvo neprikrajšano prepustiti?

Ali naj se posebno v ta namen prvemu dediču hanoverska tretjina 20kratnemu letnemu dohodku jednake vrednosti posestva in tretjina povprečni kupni ceni jednake vrednosti inventara kot tako imenovani „praecipium“ odmeri; ali naj pa se po vestfalškem načrtu naravnost stokratni katastralni čisti dohodek kot vse dediče vezajoča skupna cena dedščine smatra?

Vrednost posestva naj se po čistem katastralnem dohodku s primerno kapitalizacijo določi, kateri modus se vsled svoje priprostosti in javnosti najbolj priporoča. V tako določeni ceni pa

so že obsežena stanovalna in gospodarstvena poslopja kakor tudi fundus instructus. Ako bi se, naj si že bode iz katerega koli uzroka, v določbo vrednosti do sodnijske cenitve poseči moralo, tedaj naj se gledé na navado na Kranjskem, kmetska poslopja in fundus instructus ne cenijo vred v zemljišči kot celota, ampak vsaka teh kategorij naj se ceni kot za sé obstoječ predmet vrednosti.

Pri tem bi se pa ne smelo misliti na poseben „praecipium“ za prvega dediča, ker bi bil ta tako že vsled takega rektificiranja cenitve in vsled sledečih spodaj zaznamenovanih olajševanj v plačilnih pogojih zadosti v prednosti.

Ad 5.

Kako naj se poklic k prvemu dediču normira?

Ali naj velja zakon, kakor na Hanoveranskem, le za potomce zapustnikove, ali pa, naj se kakor na Vestfalškem, na vse postavne dediče razširi?

Motiv, da postane mogoč vsled nakopičenja dedinskih dolgov nemoten obstanek kmetije, velja ravno tako za potomce zapustnikove, kakor za njegove stranske sorodnike; ni tedaj uzroka, da bi se stransko sorodništvo izključilo. Po tem takem bili bi po civilnem zakoniku poklicani postavni dediči, vendar pa z omejenjem sukcesije, po pravilu primogeniture v možkeji vrsti, in še le, ko bi možkih postavnih dedičev ne bilo, v ženskeji vrsti. Ker bi se pa lahko pripetilo, da bi po tem posebnem redu sukcesije poklicani postavni dedič v prevzetje gospodarstva ne bil sposoben, ali da bi sploh tehtni uzroki proti njemu bili, tedaj naj bi se po predlogu vdove zapustnikove, eventuelno oskrbnitva dedičev in pri polnoletnih dedičih po predlogu družbinskega sveta in slednjič po naredbi sodnije izjema od tega posebnega reda o dednem nasledovanji statuvirati, in kak drug dedič v prevzetje kmetije določiti smel.

Ad 6.

Ali bi bilo želje vredno, da se v zakon postavi določba po izgledu vestfalškega zakona od leta 1836. zadevajoča prvemu dediču dodeljeno olajševanje pri izplačevanji sodedinskih deležev?

Želeti bi bilo, da bi za slučaj, ako ni pogodbine ali oporoške naredbe umrlega kakor tudi za slučaj, da se med prvim dedičem in sodediči dotična pogodba ni sklenila, ex lege kolikor mogoče ravno isto veljalo, kar se v takih oporoških ali pogodbinih naredbah navadno izraža.

Ker je tedaj, kakor se je pri odgovoru na glavno vprašanje že reklo, na Kranjskem in v sosednih deželah navada, da se ali z oporoko ali pa s pogodbo določi, da mora dedič, ki je dedšino prevzel, deleže sodedičev izplačati še-le pri njihovem vstopu v polnoletnost ali pri prejšnjem izključenji sodediča iz do tedaj s posestnikom skupnega pohoševanja, ter da je do tedaj obrestenja oproščen, in da sme od sodedičev proti izdržavanju pomoč pri gospodarstvu terjati, tedaj se mora svetovati, da se kolikor mogoče jednake določbe tudi v vprašavni zakon postavijo.

Ad 7.

Ali bi ne bila posebna določba za slučaj potrebna, ako je bil zapustnik pri svoji smrti samo sopoestnik kmetije?

Ali je splošna lastninska skupnost med zakonskimi in ali so sploh druge ženitovanjske pogodbe za vzdrževanje posestva ugodne?

Ali bi ne bilo sploh želeti, da se pravna razmera glede preživečega soproga natančneje uravna?

Preživečemu soprogu kot neposestniku kmetije dala bi se lahko v smislu prejšnjega avstrijskega zakonodajstva s tem prednost, pa bi mu bilo na prosto voljo dano, da celo kmetijo kot prvi dedič prevzame.

Institut splošne vkupnosti posestev je pri nas menj v navadi in bi smel zaradi tega neugoden biti, ker bi se vsled tega izročilne pogodbe in ž njimi tudi stroški in pristojbine pomnožile.

Ad 8.

Ali naj se pri podedovanji temu zakonu podvrženih posestev tudi pravica do dolžnega dela fakultativnemu kratenju podvrže?

Iz predstoječega razvidi se nepotreba instituta tako zvanih „Höferollen“, kakor na dalje tudi nepotreba še drugih razen, zgoraj

nasvetovanih prednostij za prvega dediča, tedaj tudi nepotreba skrčenja pravice do dolžnega dela sodedičev.

Ad 9.

Ali naj se tedaj, ako je več posestev v zapuščini, tudi ta zakon vporabi?

Tudi tu nasvetovala se je vporaba prvega zakona.

Ad 10.

Kake druge določbe bi se morale z ozirom na deželne razmere še v zakon sprejeti?

Deželnej navadi bi bilo primerno, da se naj v zakon norma vzprejme, da ima preživeč soprog, ako je ob jednom zastopnik še mladoletnega prvega dediča, do dosežene polnoletnosti tega dediča v posestvu gospodariti, ne da bi polagal letne račune in potem, ko je gospodarstvo prepustil, do smrti ali do družega zakona na posestvu stanovati ter da ima pravico do živeža.

Ad 11.

Kako naj se pristojbine za vknjižbo in izknjižbo v „Höferolle“ normirajo, in ali bi bilo svetovati, da se dedinski davek, ki bi se plačeval za kmetijo, spremeni v pristojbinski ekvivalent?

Lzreklo se je že pri odgovoru na glavno vprašanje, da je glavna potreba k povzdigi kmetskega stanu v reformi zakona o pristojbinah. Med mnoge sem spadajoče spremembe prištevati se mora vsekako tudi ta, da bode, ali je že vknjižba v „Höferolle“ normirana ali ne, prvi dedič na vsak način manj pristojbin plačevati imel, kakor drugi, ki si kaka posestva prisvoje.

V Ljubljani dné 5. marca 1882.

Za kolegij kranjskih beležnikov predsednik:
Dr. Jernej Zupanec.

Odvetniška komora pa je dala naslednji odgovor.

Visoko c. kr. predsedništvo!

Zadostovaje ukazu, zadevajočemu eventuelno upeljavo tako zvanega „Höferecht“, izraža komora kranjskih odvetnikov po svojem posvetovanji in sklepu naslednje

mnenje:

Komora kranjskih odvetnikov razumeva svojo nalogo glede izražanja mnenja, zadevajočega eventuelno upeljavo tako zvanega „Höferecht“ ali temu jednakega pravnega instituta tako, da ima svoje mnenje izraziti le glede na razmere malega posestnika na Kranjskem. Uvaževala je tedaj najprvo, je li uzrok, katerega je visoka vlada za potrebo upeljave take pravne institucije v Avstriji zaznamenovala, tudi za Kranjsko veljaven, potem, je li nameravano sredstvo za Kranjsko primerno, da se dotični namen doseže in slednjič, zahtevajo specijelne deželne razmere na Kranjskem upeljavo take pravne institucije.

I. Visoka vlada navaja kot uzrok eventuelni upeljavi novega instituta v Avstriji okoliščino, da v nekaterih pokrajinah ali deželah te stranske državne polovice zadolženje malega posestnika strahovito napreduje in da se mora jeden izmed uzrokov tega zadolženja v onih hipotekarnih dolgovih iskati, kateri so nastali vsled razdeljenja posestev na jednake dele med dedinske naslednike malega posestnika.

Odvetniška komora sicer ne more resnice istinitosti tajiti, da je mali posestnik tudi na Kranjskem deloma zadolžen, v mnogih krajih morda celo preobdolžen; nikoli pa ne more kot svoje prepričanje izreči, da je to zadolženje ali tudi preobdolženje nasledek dedinske razdelitve na jednake dele med dediče malega posestnika. Kajti že tukaj mora odvetniška komora strogo poudarjati, da na Kranjskem primeroma redko kedaj zakonito nasledovanje nastopi, ker se je večinoma za dedinsko nasledovanje po oporoki ali pogodbi skrbelo. Ako se tedaj tudi na Kranjskem zadolženje in deloma preobdolženje malega posestnika, pa tudi le v nekaterih posameznih delih kakor n. pr. na Dolenjskem in v nekaterih krajih Notranjskega, konstatirati mora, se pa vendar uzrok vsemu temu ne more pripisovati zakoniti razdelitvi zapuščin, temveč drugim okoliščinam, katere tu navesti se komora kranjskih odvetnikov vzdržati ne more.

Razun elementarnih nezgod in cele vrste sledečih slabih letin, katere so posebno Dolenjsko zadevale, more se splošno kot uzrok zadolženja malega posestnika na Kranjskem navesti, da je prehod iz naturalnega gospodarstva v denarno gospodarstvo malega po-

sestnika v odvisnost od kapitala spravil, katera odvisnost ga pri pomanjkanji vsakega napredovalnega razvoja in ker svojih lastnih in svojega posestva moči popolnoma porabiti ne more, toliko manj sposobnega stori, da bi plačeval neizmerno narastajoča javna bremena, katera ga v vsakem trenutku zadevajo, v kojem se le živega pokaže.

Kot vzrok zadolženja malega posestnika na Kranjskem se mora dalje navesti, da se je za njegovo omiko v gospodarstvenem oziru premalo skrbelo in se premalo pazilo na gospodarstveni kredit.

Pred vsem pa so glavni vzroki zadolženja malega posestnika na Kranjskem že njegove moči prevladajoča javna bremena, visoke, mnogokrat še celo krivično izračunjene pristojbine za posestveno spremembo, draga obravnavanja, primoranje k notarstvu in legaliziranju, ki jako mnogo stane, katere okoliščine pri prehodu posestva na koga družega temu dohodke za več let naprej odvzemo.

Sploh naj pa bo h koncu tudi še rečeno, da je narastajoče zadolženje splošna kalamiteta in da kmetški stan ni jedini stan, ki vsled tega trpi.

II. Temu stanu zadolženja malega posestnika hoče visoka vlada opomoči z vpeljavo novega dedinskega prava. To pravo principijelno statujira, da ima dedič posestnika, kateri je poklican k nasledovanju na kmetiji, prednost na škodo sodedičev; vendar pa naj se to le fakultativno in brez skrčenja dispozicijske zmožnosti posestnika zgoditi more.

Visoka vlada meni tedaj, da mora za malega posestnika poseben zakon o dedovanju izdati, da zabrani razdelitev posestva na jednake dele in tako zadolženje kmetije in razkosanje.

Da se zadolženje kmetij na Kranjskem le v manjšini vsled razdelitve dedšine na jednake dele prouzroči, bilo je že rečeno, pa tudi razkosanje kmetije zgodi se v najmanjših slučajih vsled dedšine.

Proti izdajanju posebnega zakona o dedovanju za jeden stan mora se odvetniška komora zaradi tega izreči, ker se sme izjema v splošnem pravu le tam statujirati, kjer je absolutno potrebno, dalje, ker meni, da je napad na tradicijelne pravne principe, in to je ravno zakon o dedovanju, toliko nevarnejši, ker je destruktivna stranka družbe v svoj program tudi odstranjenje

obstoječega zakona o dedovanji sprejela in slednjič, ker bi bilo stvarjenje takih posebnih pravic podlaga prejudicu, ki bi jednotnosti prava le škodoval.

Odvetniška komora smatra pa — vsaj kar se tiče razmer na Kranjskem — od vlade nasvetovani zakon za popolnoma nesposobno sredstvo, da se ž njim odstrani razdelitev in zadolženje kmetij.

Po predlogu visoke vlade naj to pravo le fakultativno in brez skrčenja dispozicijske zmožnosti posestnika v življenje stopi, t. j.: posestnik sme kmetijo tako zadolžiti, kakor razdeliti; ker pa se pri nas na Kranjskem, kakor se je dokazalo, zadolženje in razdeljenje kmetije le redkokdaj vsled jednake razdelitve dedšine med dediči prouzroči, — tedaj se mora tudi misliti, da prednosti tako zvanega prvega dediča proti drugim uzrokom kmetijskega zadolženja ne bodejo trdnejšega storile.

III. Ali razmere na Kranjskem specijelno vpeljavo jednakega instituta zahtevajo?

Na to vprašanje se je že z uvaževanjem ad I. in II. odgovorilo.

Pri malem posestvu zakonito nasledovanje na Kranjskem navadno ne nastopi.

Večjidel se že v ženitovanjskem pismu določi glede nasledovanja v posesti kmetije. Kjer pa se to ne stori, določi se z oporoko.

Najnavadnejši način pa je vtemeljenje singularne sukcesije po aktu inter vivos, tako zvano izročilno pogodbo.

Sme se za tradicionalno navado malega posestnika na Kranjskem smatrati, da v vseh teh slučajih posestnik za obstanek kmetije skrbi in da sodediči nasledniku v posesti brez nevoščljivosti prednosti privoščijo, katerih je na njih stroške deležen postal, da lažje posestna bremena nosi.

Ker je tedaj jednaka razdelitev pri kmetijah na Kranjskem le redka prikazen, je za razmere na Kranjskem statuviranje takega prava samo ob sebi odveč, in vsled zgoraj navedenih uzrokov tudi nepraktično in bi vsaj na Kranjskem ne imelo onega uspeha, kateri se pričakuje.

Sploh naj se še to omeni, da je prosta razdelitev posestva že izza časa francoskega zasedenja na Kranjskem v zakoniti navadi, ter da se je pri tem malemu posestvu popolnoma dobro godilo,

dokler niso drugi uzroki, ki so se zgoraj navedli, njegovo zadolženje deloma proužročili.

Vsled teh uvaževanj mora komora kranjskih odvetnikov glede na razmere na Kranjskem vprašanje:

Ali bi bil razmeram na Kranjskem zakon o tako zvanem dvorskem pravu primeren, kateri bi na podlagi proste volje posestnika in brez skrčenja njegove dispozicijske prostosti do njegovega posestva singularno dedinsko pravo statuviral? — zanikati, zaradi česar odgovor na natančnejše vprašanje odpade.

Slovenščina pred sodnijami.

C. kr. okrajna sodnija v Loki sprejela je v neki pravdni zadevi slovensko pisan apelacijski odgovor, inrotulirala potem apelacijske akte ter jih predložila c. kr. nadsodnji v Gradec.

Z odločbo od 22. februvarja 1882, št. 2631, pa je omenjena nadsodnija naslednje zaukazala:

Gledé na to, da se imajo po §. 13. obč. sod. reda stranke in njihovi zastopniki v svojih spisih posluževati v deželi navadnega jezika, v katerem jeziku izdavat se morajo, kar se samo ob sebi ume, tudi sodnijske odločbe; gledé na to, da je bil v vojvodini kranjskej od vpeljave občnega sodnega reda izključljivo samo nemški jezik pri sodnijah navadni deželni jezik, v katerem jeziku morale so torej po §. 13. obč. sod. reda vse sodnijske vloge pisane biti, in v katerem jeziku izdavale so se tudi vse sodnijske odločbe; gledé na to, da se ta v zakonu opravičena raba nemškega jezika kot izključljivo jedinega v deželi navadnega sodnega jezika niti po zakonu niti po naredbi z močjo zakona izdani, ni premenila ali skrčila; gledé na to, da so justičnega ministra ukazi od 15. marca 1862, št. 865, in od 5. septembra 1867, št. 8636 in 9396 imeli samo namen, da bi se pri notranjem, uradnem občevanji sodnij s strankami, katere so jedino le slovenskega jezika zmožne, tem zadnjim olehčanja dodelila; gledé na to, da se pri spisatelji apelacijskega odgovora de praes. 13. decembra 1881, št. 6502, zgorejšnji pogoj vporabiti ne more; gledé na to, da se mora pri vsem tem v slovenskem jeziku sestavljeni

a pelacijski odgovor kot nepostavno sestavljen spis smatrati, katerega bi bil moral prvi sodnik po predpisu dvornega dekreta od 6. oktobra 1783, št. 197, just. zbir. zak. lit. a in od 13. februvarja 1795, št. 217, just. zbir. zak. lit. i zavrniti proti temu, da se v določnem obroku popravi in na novo vloži; gledé na to, da je izuzroka tudi pri rešitvi omenjenega apelacijskega odgovora izdani odlok od 13. decembra 1881, št. 6502, s katerim odlokom se je original apelacijskega odgovora nasprotniku dostavil, ter se k inrotuliranju aktov v apelacijskem teku dan določil, kakor tudi vsled tega odloka dné 8. februvarja 1882. izvršeno inrotuliranje aktov ničevno bilo, in gledé na to, da se mora ta ničevnost uradno v ozir vzeti, — pokončala je ta nadsodnija odlok od 13. decembra 1881, št. 6502, in inrotuliranje aktov de praes. 8. februvarja 1882, št. 755, ter okrajni sodnji naložila, da ima apelacijski odgovor de praes. 13. decembra 1881, št. 6502, zastopniku tožene z dostavkom povrniti, da ta odgovor lahko v nemškem jeziku in sicer v osmih dneh a. d. r. reproducira.

Najvišji sodni dvor je to odločbo z določbo od 29. marca 1882, št. 3196, potrdil, ter se pri tem skliceval na razloge nadsodnijske.

Za eksekucije ne velja zapoved §. 4. obč. sod. reda.

A. P. vložil je pred sodnijo v Kamniku proti M. P. prošnjo za eksekucijo, ter jo opiral na različne razsodbe in eksekucijske odloke. Z odlokom od 31. decembra 1881, št. 11363, odbila je prva sodnija to prošnjo ter to odbitev opravičevala s tem, da kumulacija tudi pri eksekucijskih prošnjah ni dovoljena.

C. kr. nadsodnija v Gradci pa je z odločbo od 29. marca 1882, št. 3853, odstranila ta odlok, ter prvi sodnji naložila, da ima eksekucijsko prošnjo brez ozira na kumulacijo rešiti.

Ta odločba opira se na to, da zadevajo različne razsodbe, na katerih podlagi se je za eksekucijo prosilo, jedne in iste stranke, da velja §. 4. obč. sod. reda samo za tožbe, nikakor pa ne tudi za eksekucijske prošnje, in da torej v govoru stoječa prošnja ne obsega nepostavne kumulacije.

Če je sodnik na podlagi §. 1152. obč. drž. zak. iztoženi zaslužek znižal, se vsled tega tožnik za deloma prepadlo stranko smatrati ne sme.

J. J. tožil je pred sodnijo v S. L. V.—ja, da naj mu plača zaslužeka 54 gld., trdeč, da je toženemu več del, za katere je bil najet, opravil, ne da bi se bilo plačilo dogovorilo. Tožnik cenil je svoj zaslužek na 54 gld. ter tudi zahteval, da naj ga sodnik določi po §. 1152. obč. drž. zak.

Okrajna sodnija v S. zaslišala je skušence, ter potem z razsodbo od 13. julija 1881, št. 6629, izrekla, da mora toženi plačati tožniku zaslužka 25 gld., in da ima vsaka stranka svoje stroške sama trpeti, kar se je opravičevalo s §. 25. zakona od 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. Tožnik je apeliral proti izreku o stroških. Nadsodnija v Pragi je z odločbo od 21. septembra 1881, št. 14282, stroške obeh inštanc toženemu v plačilo naložila in sicer za tega delj, „ker toženi ni samo visokosti zaslužka, nego tudi svojo zavezo do plačanja tega zaslužka pobijal, ker je po tem takem tožnik in merito popolnoma premagal, in ker se na podlagi izreka skušencev po §. 1152. drž. zak. sodnikovo znižanje iztoženega zneska za parcijelno odbitje tožnikove zahteve smatrati ne sme.“

Po reviziji toženega potrdil je najvišji sodni dvor z določbo od 19. januarja 1882, št. 337, odločbo nadsodnijsko.

Razlogi:

Toženi je posebno ugovarjal, da je kot pooblaščenec tretje osebe tožnika najel k v tožbi omenjenim delom, da se torej ni tožila prava osoba. Ta glavni ugovor se je odbil, tako da je toženi propadel v glavni stvari. To in pa okoliščina, da se znižanje iztoženega zneska, katero je sodnik izgovoril po §. 1152. obč. drž. zak. za parcijelno odbitje tožbe smatrati ne sme, opravičuje nadsodnijsko odločbo.

J. U. dr. M. Pacák.

Slovensko pismo iz leta 1700.

Priobčuje M. Brencè.

Naši nasprotniki trdijo o vsaki priliki, da je naš jezik nerazvit, nesposoben za uradovanje in s slepo strastjo hoté dokazati, da se slovenščina nij nikdar rabila pri uradih, da jo tudi zdaj uvesti nij mogoče. Ti njihovi razlogi pa so ničevi. Te dni prišlo nam je v roke pismo iz l. 1700. pisano pri uravnavi posestne pravice „med Andrejam Lemauzam in Lauretam Shubizam per te gosposki u Pouhom gratz ta 20set Dan Decembra 1700.“ Pismo to priobčujemo z namenom, da častiti bralci uvidijo, kako se je pisala slovenščina pred 182 leti in da tudi naši nasprotniki se uverijo, da se je zdavna že pisalo pri uradih v slovenščini in da se to zdaj tem lažje zgodi, ker je slovenščina v razvoji storila istinito čudovit korak. V naslednjem pismo:

Is uzhmi vidno

Prizhvajne

Med Andrejam Lemouzam

inu Lauretam Shubizam

Sadeto.

Jest Marx Anton frej gospod is Pouhouga gratza, tud gospod na Paumkirhersthurn, inu Hilfsenekh, ene shiujozhe Dushele u Krainskim, te Dushele inu Dornih praviz sraven sedjozh, koker tudi gospod te gosposke Pouhoga gratza, Prizham skusi to, same inu sa moje werbe use, de potem kader med Andrejam Lemouzam, inu njegovim na tega grunto posestnikam nemo pokornim sedjozhim Laurenzam Shubizam sa vola velkiga shpitera inu najawole sa vola sa kurjawa Derwa se je sgodlo; Sim se jest sam na ta krej sa vola katirga je shpiter biu na neh obedveh pokorna proshna podau, de bi tanki obedva po te potreb sashlisho, kar neh sadene inu sim sam is mojem lastnim ozhmij vido, inu sma ta krej skus noter postaulajne teh Termano na to visha skusi snane kamne sa vola gruntne gosposke reslozhili; inu je ta pervi Menik, ali Terman, ali pa konfin na werho tega hriba sa tega Shubizum Dorisham sraven inu nar blishej tega Roshanzoviga grunta ali Lessa, inu supet od tega proti verho tega sgori imenvaniga Hriba skusi goisd ali Borsht per kolawossni Pot zol inu na ta Kraj (u Raspoto) Kir je ta drugi, od tanki pa po stessi Kir se u Planina

gre na ta kraj (Ilouvz) kir je ta treki inu od tukaj pa po temo grabno zol da Roshanizoga Dervisha inu grunta, kar pa pod tem konfinam ali Termanim koker na levi Rok od inu spodi Shuwizoga Dorisha zol da grabna sastopit je sapopadeno to ima Shubez sam pa kratko nikar Lemouiz praprati shet, use inu kar je tukej sastopeniga inu rasjozhiga Lessa imeti, nezh von uset ne Brinoviga germa, inu drusiga taziga nezh von useti sunej tega zherniga Zessa, katirga ta sgori imenvani Shuwez ni wolan ponuzati, koker shtore, ali zhe koko na druga visha od taistiga prezh pade inu kar Sneg polomi, pa tudi shetisto, zhe Lemouiz od imenvaniga zherniga sa sebe ali pa komer drugimo prodan, te sadi pushene veje gvishno bres usega sadershika shiher prezh usame inu ksoj Hish ali pa tudi na Niva sa poshar ta sgori imenovaniga drusiga Lessa prezh pelati ima savessan bit.

Kar pa to Pasha sadene bota taista obedva eden da drusiga med tem postaulenim termanim ali Confinam ponuzala, inu sa ushivat praviza imela, tudi ubemo krajo eden ta drugimo braniti pod velika shkoda Deshele prepovedano, inu od sdej sa naprej ta vezhkrat imenvani Shuwez temo sgori imenvaimo Lemouzo kraft inu Mozh na ta 19 Dan 1663 Leta doushan. Prizha tega je de je on doushan to meihno perkladajne, tudi bo ta imenvani Shuwez vezhkrat imenvanimu Lemouzo od sdej sa naprej sa vezhne zhase na mesto tega imenvaniga perkladajna sa usaka letna glihenga pet liber deshelne urednast dest gulden 1 fl. inu kreuzer 6 wenarja 2. plazhat doushan inu terdo Savesan; use Svesto bres tirjana tudi pod savessla te gmejn Dushelne shkode gvishno dati.

Prizha usega tega sta dva glih pisma per en behedi gor postaulena, inu usaki parthi ai talo pod mojim podpisvajnam fertigvana inu nema damu poslana bla.

Kar se je sgodlo per te gosposki u Ponthom gratz.

Ta 20set Dan Decembra An. 1700.

Marx Anton.
Pilichgraz.

O pravni terminologiji.

A.

- Abändern, predružačiti.
Abänderung, predružačba.
Abfall, odpad.
Abfassen, sestaviti.
Abfassung, sestava.
Abhandeln, razpravljati.
Abhandlung, razprava.
Abhandlungstagfahrt, narok za razpravo.
Abhören, zaslišati.
Abläugnungseid, odrekovalna prisega.
Abrechnen, poračuniti.
„ sich mit Jemanden, poračuniti se.
Abschieben, odgnati.
Abschiebling, odgnanec.
Abschiebung, odgon.
Abschwören, priseči.
Abtreten, odstopiti.
Abtretung, odstop.
Abtretungsurkunde, odstopno pismo, odstopna listina, cesija.
Abtretungsvertrag, izročilna pogodba.
Act, čin, dejanje.
Acten, spisi, akti.
Actenauszug, spisov posnetek, izpisek.
Actenverzeichniss, spisov kazalo.
Actie, delnica.
Actiengesellschaft, delniško društvo.
Actorische Caution, aktorična kavcija, tožna zagotovščina.
Adjustiren, ugotoviti.
Adjustirung, ugotovljenje.
Adoptivkind, posinovljenec.
„ vater, pooče.
„ mutter, pomati.
„ sohn, posin.
„ tochter, pohči.
Adoptieren, posiniti, pohčeriti.

Advitalitätsrecht, dosmrtni užitek.

Advokat, odvetnik, advokat.

Advokatenordnung, odvetniški red.

Afterbestand, podrabokup.

„ -Bestandgeber, podrabodajnik.

„ -Bestandnehmer, podrabojemnik.

„ -Miether, podnajemnik.

„ -Pfand, podzastava.

„ -Verpfändung, podzastavljenje.

Aliment, živež.

Alimentation, preživljenje.

Alleinzahler, samoplačnik.

Allodgut, alodno dobro, prostolastno dobro.

Allodisiren, poaloditi.

Allodisirung, poalodenje.

Aelterliche Gewalt, roditeljska oblast.

Amortisiren, osmrtiti (pismo), amortizirati.

Amortisiren, osmrtenje (pisma), amortiziranje.

Amt, urad.

Amtstag, uradni dan.

Amtswegen, von, iz uradne dolžnosti.

Anberaumen, eine Frist, odrediti obrok, določiti obrok.

Anbieten, ponuditi.

„ einen Eid, k prisegi se ponuditi.

„ Sicherheit, ponuditi sigurščino, varnost.

„ ponudba;

Anbot, ponudek pri dražbi.

Anerkennen, priznati.

„ eine Urkunde, priznati pismo, listino.

„ eine Forderung, priznati dolg.

„ ein Kind für ehelich geboren, priznati otroka za zakonskega.

Anfall, pripadek, pripad (premoženja).

Anfechten, pobijati, spodbijati.

Anführen, navesti, predložiti.

Angabe, povedba, izpovedba.

Angeben, razodeti, napovedati.

Angeben eine Urkunde als bedenklich, sumničiti pismo.

Angeld, ara.

Anhang, dodatek, pristavek, priklop.

Anhang, im Anhange, v priklopu, v dokladi.

Anhängig werden, priti pred sodnijo, pričeti se pred sodnijo.

Anhören, die Zeugen, zaslišati, izprašati priče.

Anklage, zatožba.

„ -Schrift, zatožni spis.

„ -Stand, dejan pod zatožbo, v stanu zatožbe.

Ankündigung, oglas, oznanilo, naznanilo.

Anlehen, zajem, upnina.

Anleihen, vzajmiti, vzeti v zajem, na up vzeti.

Anleiher, zajmoprimec.

Anmelden, prijavit, oglasiti.

„ die Appellation, oglasiti priziv, apelacijo.

„ den Rekurs, oglasiti, rekurz (otečaj).

Anmelder, oglasitelj.

Anmeldung, prijava, oglasba.

Anmeldungs-Frist, prijavni obrok, obrok za oglasbo.

Anmerken, zabeležiti, zaznamenovati.

Annehmbar, prijemljiv.

Anordnen, zaukazati, zapovedati.

Anordnung, naredba, zaukaz, zapoved.

Anrechnung, vračunjenje (v dolžni del).

Anrainer, mejáš.

Ansässig, naseljen, nastanjen.

„ sich — machen, naseliti se, nastaniti se.

Anstrengen, eine Klage, početi, naperiti, vložiti (tožbo).

„ einen Prozess, pravdo začeti.

Anwärter, pričakovalec.

Anwartschaft, pričakovanje.

Anweisen, nakazati.

Anweisung, nakaz.

Appellant, prizivnik, apelant, prositelj za presojo.

Appellation, priziv, apelacija, prošnja za presoja.

Appellations-, prizivni, apelacijski.

„ -Anmeldung, prizivna, (apelacijska) prijava, oglasba.

„ -Beschwerde, prizivna pritožba, (apelacijska) pritožba.

„ -Einrede, prizivni, (apelacijski) odgovor.

- Appellations-Frist, prizivni, (apelacijski) obrok.
„ -Gericht, prizivna, (apelacijski) sodnija, presod.
„ -Schrift, prizivni, (apelacijski) spis.
„ -Urtheil, prizivna razsodba, prorazsodba.
„ -Werber, prizivnik, prošnik za presojo.
„ -Zug, prizivni pot.
- Appellieren, priziv vložiti, apelirati.
Ascendenten, rodivci, predci.
Assignant, nakaznik, asignant.
Assignat, nakazanec, asignat.
Assignator, nakazojemnik, asignator.
Assignment, nakazba, asignacija.
Auction, dražba, avkcija.
Aufbewahren, hraniti.
Aufbewahrung, hranjenje.
Aufforderer, pozivnik.
Auffordern, pozvati.
Aufforderungs-, poziven.
„ -Klage, pozivna, (pozvalna) tožba.
„ -Prozess, pozivna pravda.
- Aufgebot, napoved.
Aufheben, die Gerichtskosten, vzajemno pobotanje stroškov.
Aufkündigen, (odpovedati), napovedati.
Aufkündigung, odpoved, napoved.
Auflage, -Zahlungs, plačilni nálog.
Auflösen, das Eheband, razvezati zakon.
„ einen Vertrag, razrešiti, razdreti pogodbo.
Auflösend, razvezni.
Augenschein, ogled.
„ vornehmen lassen, napraviti ogled.
Augenscheins-, ogledni.
„ -Protocoll, ogledni zapisnik.
„ -Tagsatzung, ogledni navod.
- Augenzeuge, očividec.
Ausbleiben, izostati.
„ der ausgebliebene Theil, izostala stranka.
-

Raznosti.

(Slovenskim županom!) Slovenske občine se po svojih zastopnikih še vedno obračajo v Ljubljano, da bi se jim v podpis izročile peticije zavoljo ravnopravnosti slovenskega jezika pred sodnijami. Mnogim, mnogim občinam se ni moglo več ustreči, ker so peticije tistim rodoljubom, ki so jih bili založili, že čisto pošle. To tudi čuda ni, ker do sedaj odšlo je na državno zbornico več kot dve sto takih peticij. Ali da tudi občine, ki se do sedaj še niso oglasile, ne zaostanejo, prepisejo naj si naslednjo, kratko peticijo:

Visoka državna zbornica poslancev!

Mnogobrojne občine slovenske izročile so že visokej tej zbornici peticije zavoljo ravnopravnosti slovenskega jezika pred sodnijami in zavoljo ustanovitve nadsodnije v Ljubljani. Podpisana občina . . . . . ska strinja se s temi peticijami popolnem, jih podpira v vsakem oziru ter prosi:

Visoka zbornica naj v to vplivati blagovoli, da se pri sodnijah po Slovenskem uresniči ravnopravnost gledé slovenskega jezika in da se za slovenske pokrajine prej ko mogoče ustanovi nadsodnija v Ljubljani.

V . . . . . dné . . . . . 1882.

(Občinski pečat.)	N. N., prvi svetovalec.	N. N., župan.	N. N., drugi svetovalec.
----------------------	----------------------------	------------------	-----------------------------

Te peticije pošljejo naj se gospodu državnemu poslancu dr. Vošnjaku na Dunaj, ki jih bode takoj izročil državnej zbornici poslancev. Gospoda državnega poslanca napis se glasi: Dr. J. Vošnjak, Reichsrathsabgeordneter, Wien, Abgeordnetenhaus.

(Imenovanje.) Vladni tajnik Hočev ar imenovan je okrajnim glavarjem in okrajni komisar grof Pace vladnim tajnikom za Kranjsko. — Alojzij Demonte, do sedaj pristav pri okrožnej sodnji v Gorici, imenovan je okrajnim sodnikom v Ajdovščini. — Vladni koncipist Oton vitez Fränzl-Vesteneck imenovan je okrajnim komisarjem in konceptni praktikant Henrik grof Attems vladnim koncipistom za Kranjsko.

(Dunajska univerza) je imela v prošlem zimskem tečaju svojega 517. leta 4823 slušateljev, torej 251 več kot v zimskem tečaju lanskega leta, toliko kot uže 200 let ne in sploh največ od vseh univerz na Avstrijskem in Nemškem. Največ slušateljev se ve da je pripadalo juridičnej fakulteti, namreč 2240 ali 46·5%, od teh 1972 rednih in 268 izrednih; medicincev je bilo 1412 ali 29·5%, filozofov 759 ali 16%, teologov 226 ali 4·5%, izmej teh 193 rednih in 33 izrednih. Najmočnejše se je pomnožilo število medicincev, katero se je v zadnjih petih letih skoro podvojilo, naraslo je namreč od 712 na 1412. Po domovini pa je bilo vpisanih 507 Moravcev, 508 Čehov, 418 Poljakov in 988 iz družih cizlajtanskih provincij. Iz družih držav je bilo 65 Rumuncev, po 35 Rusov in Nemcev, 29 Srbov, 22 Italijanov, 13 Ameri-

kancev, 11 Turkov, po 6 Angležev in Švicarjev, 5 Bulgarov, 4 Francozi, po 3 Grki in Azijati in po 1 Črnogorec, Šved, Belgijec in Afrikanec.

(A. A. Kotljarevski,) slavnoznani ruski starinoslovec ki je 11. oktobra l. leta umrl, spisal je zanimivo knjigo, v kateri nam popisuje pravne starine baltičkih Slovanov. Naslov se jej glasi: „Drevnosti juridičeskago byta baltičskih Slavjan“. Praga 1874. Na to knjigo opozorujemo dotičnike, ki se pečajo s slovanskim pravom.

(Baltazar Bogišič), ki sedaj biva v Dubrovniku, in sestavlja črnogorski zakonik, porodil se je l. 1836. v starem slovanskem Dubrovniku. Absolviral je gimnazijo v Benetkah, študiral filozofijo, filologijo in jus v Berlinu, Monakovem in na Dunaji, kjer je bil doktorjem prava promoviran. Poslušal je tudi jeden semester predavanja na pariškem Ecole de droit in na college de france. Leta 1862. bil je imenovan dvornim bibliotekarjem na Dunaji. Leta 1866. pa je izdal prvo delo o slovanskem pravu namreč o običajnem pravu Jugoslovanov. Ko so leta 1868. šole v vojaški granici reorganizovali, imenovalo ga je vojno ministerstvo šolskim svetovalcem in deželnim šolskim nadzornikom, kjer si je mnogo zaslug za šolstvo pridobil. Med tem časom pa, ko je bival v vojaški granici, naprosile so ga Kievska, Varšavska in Odeška univerza, naj pride v Rusijo ter prevzame stolico slovanskega prava. On je sprejel te ponudbe ter se podal na Odeško vseučilišče. Kako vedo ceniti njegove zmožnosti v Rusiji, priča najbolje to, da je bil že l. 1870. imenovan ruskim državnim svetnikom. Obelodanil je že več strokovnaških spisov ter tudi Kavkaz znanstveno preiskoval. Izmed njegovih del naj tu imenujemo najbolj znana: „Napatok za opisaneje pravnijeh običajaj, koji žive v narodu. V Zagrebu 1867“; Akademija jugoslovanska izdala je v svojem radu sledeče Bogišičeve spise: 1) Glavnije črte obiteljskoga pisanoga prava u starom Dubrovniku; Rad jugosl. akad. vol. V.; 2) Pisani zakoni na slovenskem jugu; 3) Zbornik sadašnjih pravnih običajaj u južnih Slovena, I. dio Zagreb 1874; 4) protokol Šabačkoga magistrata od 1808.—1812. leta. 5) Pravni običajaj v Slovena. Upajmo, da bode Bogišič še mnogo storil na polji slovanskega pravo, na katero smo se Slovani do sedaj žalibože tako malo ozirali.

(Pravo odúmrtné k statkum zpupnym v Čechách, příspěvek k dějinám domácího práva piše jur. dr. Jaromír Čelakovsky. V Praze, tiskem dra. Edvarda Grégra 1882.) (Pripadna pravica (heimfallsrecht) v razmeri sè prosto podedljivem premoženjem v Čelih.) G. pisatelj razpravlja v tej knjigi na podlagi najstarejših virov od 13. stoletja naprej razvoj pripadne pravice ter se ozira na dedno pravo, ki je veljalo v českih kralj. mestih. Najprvo dobilo je l. 1321. mesto Pilzen od kralja Vencla IV privilegij, da pripade premoženje istih meščanov, ki so brez dedičev in brez oporoke umrli, mestni blagajnici za utrditev mesta. Jednako pravico dobilo je l. 1386. mesto Kutenberg, l. 1499. in l. 1504. praško staro in novo mesto. Ferdinand I. je pripadno pravico mest odpravil, a kralj Rudolf II. priznal je l. 1577., da pripade polovica takega premoženja vsim kraljevim mestom na Českem. Po švedskem obleganji dovolila sta Ferdinand III. in Leopold I. l. 1648. pripadno pravico v polni meri vsem trem praškim mestom in France I.

je to pravico tudi praškim mestom potrdil. O. d. zakonik ni na tem ničesar spremenil in z najvišjim sklepom od 16. novembra 1849. je le izrečeno, da privilegiji, dani od Franca I. veljajo še zmeraj, ako niso z postavami v nasprotju. Še le ministerski ukaz od 6. junija 1853, števil. 9451, pravi, da pripadna pravica praške mestne občine od 7. septembra 1848. sem ne velja več. Dr. Čelakovsky dokazuje v svoji knjigi, da pripadna pravica praške mestne občine ni v nobeni zvezi s patentom, s katerim so odpravili zvezo podložništva (unterthänigkeitsband). Na dalje pisatelj dokazuje, da nema dotični ministerijalni ukaz postavne moči, za tega delj veljajo še dandanes pripadne pravice praške mestne občine in drugih kraljevih mest. Koncem omenja še pisatelj praktično veljavo teh starih privilegij in kakšno veljavo bodo imeli, kadar se spremeni sedanje dedno pravo. — Praška „Politik“, po kateri smo to vest posneli, jako hvali to strokovnaško delo ter je ne priporoča samo juristom, ampak tudi mestnim občinam sploh.

A. H.

(Znamenita odločba.) H kakim konsekvencam zdaj veljavno avstrijsko pravo o zakonu pelje, kaže pred kratkim izdana odločba najvišjega sodnega dvora, s katero se je zakon, katerega je protestantovsk tozemec z inozemko jednakega veroizpovedanja v inozemstvu postavno sklenil, pozneje za neveljavnega proglasil, in sicer iz naslednjih uzrokov. Gospa Tereza F. je v letu 1870. s katoličanom Antonom B. se omožila. Zakon pa je bil vendar tako nesrečen, da se je leto pozneje že razvezal. V letu 1876. izselila se je gospa Tereza B. v Ogrsko, je prestopilo k evangelsko-reformiranej cerkvi in je stopila v Ogrsko državno zvezo. Dve leti pozneje omožila se je v Pešti z v Avstrijo domovinsko pristojnim gospodom Adolfom J., kateri je tudi pripadal evangelsko-reformiranej cerkvi, vendar tudi ta zakon ni bil srečen, kajti Tereza J. je že v letu 1880. pri dunajskem deželnem sodišči (zakonska preselila sta se na Dunaj) prosila za ločitev od mize in postelje. Pri tej priliki se je najprej sodnijsko preiskavalo, če je bil drugi zakon sploh veljaven. Deželno sodišče je potrdilo v prvi instanci veljavnost zakona z utemeljitvijo, da zadržka katolicizma za gospo Terezo J. ni več, ker je postala inozemka, če bi bil tudi nje prejšnji mož še živ. Nadsodnija in najvišji sodni dvor sta pa bila vendar nasprotnega mnenja, kajti proglasila sta drugi zakon za neveljaven. Prvi zakon gospe Tereze J. je namreč kot katolišk neločljiv; zopetna omožitev z možem pri življenju prejšnjega „je v interesu javnega reda in npravnosti prepovedana,“ tako glasi se utemeljitev najvišjesodnijske razsodbe, vsled tega se ne razteza zakonski zadržek samo na gospo Terezo J., marveč tudi na njenega novega moža, ki je Avstrijec in torej tukaj veljavnim postavam o zakonu podvržen, da si zakonski zadržek ne leži v njega osobi, to se pravi z drugimi besedami: Nobeden ne sme, katere koli je vere, niti v tozemstvu niti v inozemstvu skleniti zakona z osobo, katera je bila po katoliškem ritusu že omožena ali oženjena, če je tudi pozneje svojo konfesijo spremenila ali se svojej državnej pristojnosti odrekla, dokler druga zakonska polovica še živi.

M. B.